

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

GORGA

EL COMTAT

**AJUNTAMENT
DE GORGA**

**INSTITUT
CARTOGRÀFIC
VALENCIÀ**

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECULL I TEXT
Jaume Climent de Benito

GRAFISME
Esperança Martínez Molina

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Gorga, 262

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 963 874 023
Adreça electrònica: avl@avl.gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Gorga

ISBN: 978-84-482-6757-5
Depòsit legal: V-2951-2022
Impressió: gràfiques **vimar**
Alfonso de Rojas, 11 • Tel. 96 193 63 30 • Ricoma • València

www.avl.gva.es

GORGA

Gorga, situat en la vall de Seta, pertany a la comarca alacantina del Comtat. El terme municipal té una extensió de 9,11 km² i presenta una orografia accidentada, encara que no hi ha cims de gran altitud, ja que la Serreta supera mínimament els 700 metres. A més, travessen el terme el riu de Seta, el riu de Penàguila i nombrosos barrancs. Limita al nord amb Millena; a l'est, amb Balones i Quatretondeta; al sud, amb Benasau i Penàguila, i a l'oest, amb Benilloba i Cocentaina.

Les terres dedicades al conreu estan repartides per tot el territori, i reben l'aigua de fonts, barrancs i rius. De fet, l'activitat econòmica tradicional no és solament l'agricultura de secà (oliveres i ametlers), sinó també el conreu de bresquilleres. Actualment, el sector econòmic es decanta també cap a la cria de pollastres en granges.

Encara que el poble només té censades 261 persones (any 2021), anomenats *gorguers* i *gorgueres*, se sol considerar que Gorga és la capital de la vall de Seta, pel nombre d'habitants i pel fet que és una cruïlla de carreteres, ja que els camins cap a tota la zona es troben en la localitat.

El poble de Gorga és d'origen musulmà. Sembla que el terme tenia un valor estratègic, com a punt de vigilància dels camins d'entrada a la vall de Seta i a la vall de Travadell, i per este motiu s'hi va construir un castell xicotet. Este castellet ha desaparegut, però encara hi ha restes de la torre d'entrada, que es va transformar en el palau dels marquesos d'Ariza, actualment situat dins del nucli urbà.

Jaume I va conquerir el territori i, poc després, cap al 1248, va repoblar la regió amb cristians, ja que les localitats de la comarca tenien quantitats importants de musulmans que calia controlar. D'esta manera, les primeres referències al municipi tenen lloc en documents del segle XIII, on es fa esment dels repartiments i dels senyors que van posseir les terres. El primer senyor de Gorga va ser Doméneq Pérez, en 1248. Cap a finals del segle XIII, Roger de Llúria, el famós cavaller i almirall de la Corona d'Aragó, va esdevindre el nou senyor; pareix que durant este període Gorga es va convertir en un senyoriu independent d'Alcoi. Posteriorment va passar a mans dels marquesos de Guadalest (a partir del segle XVI) i dels marquesos d'Ariza, que foren els últims senyors del lloc, ja que van tindre la propietat fins a principis del segle XIX.

A pesar de la repoblació cristiana produïda des del segle XIII, Gorga tenia un nombre rellevant de moriscos (és a dir, musulmans obligats a acceptar el cristianisme). En general, els moriscos valencians, i també els de Gorga, van patir molts abusos per part de les autoritats, i, davant

l'amença d'una expulsió, es van rebel·lar. Al final, tots van ser expulsats en 1609. Esta situació va afectar profundament l'economia de la regió, que va necessitar una nova repoblació de cristians.

Els monuments més característics del poble són el palau del Marqués d'Ariza, situat en la plaça Major, i l'església de l'Assumpció, construïda en el segle XVIII. Cal destacar també entre els llocs d'interés l'Olivera Mil·lenària, amb més de 2.000 anys d'antiguitat i un perímetre de 13 metres. El seu interior, que està buit, va servir d'habitatge a una família, si bé l'arbre sempre ha produït olives. Des d'una perspectiva cultural, cal destacar l'Agrupació Musical El Deliri, que, amb una tradició de més de cent anys, té un paper rellevant en la vida del poble.

Les festes majors, dedicades a la Mare de Déu de Gràcia, se celebren a principis de setembre, i inclouen processons, ofrenes de flors, una escenificació històrica i una romeria. La imatge de la Mare de Déu, possiblement del segle XVI, es conserva i es venera en l'església. Al mes de febrer, en homenatge a sant Blai, es fa la benedicció dels pans, en la qual els festers porten a l'església tonyes gegants adornades, per exemple, amb flors de sucre, i les repartixen després entre els veïns; a més de la desfilada amb música, també se celebra una processó amb la imatge del sant.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

el Pinar
el Planet

la Serreta
Morro de la Serreta

Hidrografia natural

Barranc de la Font
Barranc de la Mònica
Barranc de la Perera
Barranc de les Coves
Barranc de les Flors
Barranc de Tardà
Barranc del Cossi
Barranc del Culleret
Barranc del Morero

Barranc del Pla
Barranc del Rugló
Barranc del Teular
Barranc dels Escais
Font de Gorga
Fonteta dels Hortals
Riu de Penàguila (o Riu Frainos)
Riu de Seta

Hidrografia artificial

Alcavó d'Indalècia
Alcavó del Ti Tomàs
Assut de Gorga

Bassa dels Capellans
Depòsit
Pantanet dels Capellans

Altres llocs d'interés

Cementeri
Cooperativa
el Calvari
Granja de Josenet
Granja de Juanitín
Granja de Natxo

Granja del Bomba
Granja del Carter
Granja del Curro
Granja del Torero
Instal·lacions esportives
Olivera Mil·lenària

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Caseta d'Ortís
Caseta de Baena
Caseta de Calores
Caseta de Pacalet
Caseta del Remolí
Caseta del Ti Roc
Casetes de Batorra
Gorga

Mas de Campaner
Mas de la Molinera
Mas de les Monges
Mas de Puig
Mas del Figueral
Mas dels Capellans
Mas Nou
Maset de Joanet

Maset de Martí
Maset del Gat
Parada de Baena
Parada de Don Paco

Parada de Paco la Rica
Parada del Ti Barber
Parada del Ti Santiagueta

Partides i paratges

Bancal de Tànger
Bancal del Coro
Bancal del Pi
Bancal dels Ginjolers
Bancals de Tubiano
Bancals del Clot
Benifet
Camp de Facedura
el Calvari
el Canyotar
el Carrascal
el Cementeri
el Colmellar
el Cossi
el Freginal
el Maset
el Maset de Martí
el Molí
el Morero
el Pardalet
el Pelats
el Pinar de Calces
el Pla
el Planet
el Puntarró
el Racó
el Riu
el Riuet
el Romo

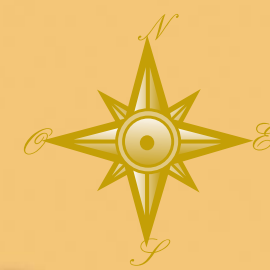
el Sobirà
el Teular
el Tossalet
els Benavents
els Escais
els Estrets
els Hortals
Horteta del Bisbe
Horteta del Ti Pepe de la Botigueta
l'Olivar
l'Ombria
la Cabaneta
la Carrasca Redona
la Cervera
la Creu
la Foia
la Foieta de Miquelo
la Lloma
la Nòria
la Sort
la Volta
la Volta del Moro
les Coves
les Escostes
les Ferreries
les Flors
les Trencades
Rodacànters
Xafarina

Vies de comunicació

Camí del Colmellar
Carretera de Balones
Carretera de Benasau
Carretera de Cocentina

Carretera de Millena
Carretera de Penàguila
Carretera de Quatretondeta
Teresea en Ratlla

Elements físics

TERME DE COCENTAINA

TERME DE MILLENA

TERME DE BALONES

TERME DE BENILLOBA

Gorga

TERME DE QUATRETONDETA

TERME DE PENÀGUILA

TERME DE BENASAU

Presència humana

